

Monumentnummer*: 46869

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 30 mei 1985
Kadaster deel/nr: 8671/36

Complexnummer

523427

Complexnaam

Van Nellefabriek

Woonplaats*

Rotterdam

Gemeente*

Rotterdam

Provincie*

Zuid-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Van Nelleweg	43		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	44		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2426		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2523		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2527		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2520		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1308		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2220		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2130		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2319		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1305		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1111		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2328		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1304		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	244		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	245		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	246		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	247		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	248		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	249		3044 BC	Rotterdam		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Van Nelleweg	2420		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	7072		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	251		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3240		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3134		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6267		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6268		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6269		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6270		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6271		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6266		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3238		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	7076		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1714		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1711		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2423		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1311		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2127		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	7073		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	7074		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	7075		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	250		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	252		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6166		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5162		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1017		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	356		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1211		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2330		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	354		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1413		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5161		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5163		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1108		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5164		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5165		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5160		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1307		3044 BC	Rotterdam		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Van Nelleweg	2419		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1115		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1212		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2427		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2119		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1207		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	243		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1204		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2429		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5261		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5262		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5263		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5264		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5265		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5260		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1315		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	353		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2123		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1206		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1514		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1511		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2424		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2425		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1104		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1215		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3136		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6171		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	45		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1310		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1210		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	355		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1614		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1611		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1415		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	4059		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	4058		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2422		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1313		3044 BC	Rotterdam		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Van Nelleweg	6067		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6068		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6069		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6070		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6071		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6066		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5061		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5062		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2132		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1214		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5064		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	344		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	46		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	47		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	48		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	49		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	50		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	51		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	52		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	345		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2125		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	346		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	348		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	350		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	343		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1405		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1404		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2327		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1208		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5063		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5065		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6170		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1003		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2231		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2232		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2233		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2228		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2018		3044 BC	Rotterdam		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Van Nelleweg	2329		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	357		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1411		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2229		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1507		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1504		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3042		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3236		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3234		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6167		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6168		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	6169		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2230		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3138		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	5060		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	150		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2120		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	144		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	145		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	146		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	147		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	148		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	149		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	151		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	3140		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	152		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	143		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	2428		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1707		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1704		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1607		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1604		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1902		3044 BC	Rotterdam		
Van Nelleweg	1408		3044 BC	Rotterdam		
<i>Kadastrale gemeente*</i>		<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>		<i>Grondperceel</i>
ROTTERDAM 10E AFD		AC	1602			

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Rijksmonumentomschrijving**

Fabriekscomplex van Nelle. Fabriekscomplex, bestaande uit een tabaks-, koffie- en theefabriek - aansluitend naast elkaar geplaatst, met een gezamenlijke lengte van circa 220 meter - alle drie plat-afgedekt, maar in hoogte telkens afnemend en bij de tabaks- en koffiefabriek voorzien van sheddaken; nabij de ingang een vrijstaand kantoorgebouw - met een concave en een haakse vleugel, verbonden met de tabaksfabriek door middel van een luchtbrug; midden tegenover de tabaksfabriek een ketelhuis met bijgebouwen en schoorsteen; tegenover de koffiefabriek een centraal expeditiegebouw; tegenover de theefabriek een L-vormig werkplaatsen-, annex garagegebouw; het geheel is ontworpen door J.A. Brinkman en L.C. van der Vlugt in 1925-'30, in Nieuw-Zakelijke stijl, in opdracht van C.H. van der Leeuw.

De fabrieken zijn gebouwd met behulp van een gewapend beton-constructie waarbij - voor het eerst in Nederland - gebruik is gemaakt van achzijdige, paddestoelvormige kolommen en waarbij de gevels niet-dragend zijn, doch over de gehele breedte voorzien van in zeer smalle stalen kozijnen gevatte draairamen van halve breedte ten opzichte van het kantoor waarbij de glasmaat is gebaseerd op het toenmalige tuindersglas; aan de lange zijden staan de ramen in een verhouding van 2 : 1 ten opzichte van de stalen borstweringen, ten behoeve van zoveel mogelijk uitzicht voor het personeel, aan de korte zijde is de verhouding vanwege de aldaar gesitueerde bijzondere ruimten andersom en zijn de borstweringen van steen. Op de hoeken zijn namelijk vooruitstekende trappehuizen in combinatie met liftschachten, toilet-, was- en kleedruimten, geplaatst, teneinde de eigenlijke fabrieksruimten ononderbroken te houden; tevens zijn de gebouwen daartoe gedeeltelijk onderkelderd.

De beganegrondverdieping is daarentegen hoger ten opzichte van de andere bouwlagen; de vensters zijn langer ten gunste van zoveel mogelijk daglicht, bovendien is nog een aparte halfondergrondse gang met zwart betegelde gevel aangebracht langs alle fabrieksgebouwen doorlopend aan de voorzijde ten behoeve van de directie. De fabrieksgebouwen bezitten een aparte fundering van betonnen heipalen ter plaatse van de weeginstallaties bij hun oorspronkelijke situering.

Voorts zijn de gebouwen m.u.v. het centrale expeditiegebouw voorzien van een omlopend, buisvormig hekwerk aan de bovenzijde, alsmede van een apart leidingbuizenstelsel in de kelders. De trappenhuisen bevatten stalen buisleuning, met roodgeverfde leuning; de meeste deuren zijn van staal.

De tabaksfabriek (1926-'28) telt acht bouwlagen en bevat boven het oostelijk trappenhuis een vrijwel rondom uitkragend uitzichtspaviljoen op een slakkehuisvormige plattegrond opgetrokken in staal en glas, waarvan de bovenramen een bijna kwartrond profiel bezitten met rond gegoten glasruiten. Dit trappenhuis bezit overigens een geheel uit vensters bestaande voorgevel, welke om de hoeken wordt voortgezet, maar aan de Z.O.-zijde verder is gesloten met uitzondering van een cirkelvormig venster bij de begane grond, nabij de uitspringende kleedkamervleugel, die op de beganegrond open is gelaten waardoor de drie in de openlucht staande kolommen de ingang benadrukken.

Het noordelijk trappenhuis is in vergelijkbare trant uitgevoerd, zij het dat de voortgezette N.W.-wand geheel van vensters is voorzien; de N.W.-wand van de eigenlijke fabrieksruimte is daarentegen geheel gesloten. Op de beganegrond is aan de N.O.-zijde een lage, geheel beglaasde schakelruimte uitgebouwd. De eigenlijke fabrieksruimte is veertien vakken breed en drie vakken diep. Aan de achterzijde zijn echter de droogruimten - ter hoogte van een bouwlaag en rondom in oorsprong voorzien van een lage reeks vensters - uitgebouwd en in

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

oorsprong overhuifd door een twaalfstal afgeronde sheddaken.

De koffiefabriek (1928-'29) telt zes bouwlagen, waarbij wegens de voor het keuren van de koffie verlangde lichtinval, de vloer op de derde verdieping gedeeltelijk is weggelaten, met als gevolg dat de glazen N.W.-gevel hier niet wordt onderbroken; aan de achterzijde springen de drie bovenste bouwlagen iets minder dan een vak terug; voorts bezit de allerbovenste bouwlaag waar in oorsprong de sorteerafdeling was gesitueerd vierkante kolommen in het midden, naast paddestoel-kolommen; ten behoeve van een maximale en neutrale lichttoetreding zijn boven elk vak sheddaken aangebracht die vanwege de oriëntatie op het noorden scheef op de overige ruimten zijn geprojecteerd.

De eigenlijke fabrieksruijnte is hier zestien vakken breed en drie, respectievelijk twee, vakken diep. Op het dak is ter reclame de naam van de fabriek aangebracht door middel van losse letters, gesteund door een staalconstructie, naar ontwerp van de architecten. Het drie vakken brede trappenhuis, met annexen, bezit grotendeels gesloten wanden met lage, horizontale vensterstroken, en is op de beganegrond opengelaten, ter benadrukking van de ingang aldaar; het is zodanig geplaatst dat aan de N.W.-zijde nog twee vakken van de fabrieksruijnte daarachter doorlopen.

De theeabriek (1928-'29) telt drie bouwlagen en is voor het overige uitgevoerd als de tabaksabriek; de eigenlijke fabrieksruijnte is acht vakken breed en drie vakken diep. Hier bevinden zich nog twee oorspronkelijke mengmachines vervaardigd door Bartlett & Son Ltd,. Het terzijde aangebouwde trappenhuis met bijruimten springt ten opzichte hiervan aan beide zijden in; de N.O.-wand is aan de linkerzijde geheel gesloten en aan de rechterzijde geheel van vensters voorzien; de Z.W.-wand is hieraan spiegelbeeldig; de korte eindgevel aan de N.W.-zijde is geheel van vensters voorzien.

Het kantoorgebouw (1928-'29) bevat een concave vleugel ter hoogte van drie bouwlagen en ter breedte van zeven vakken, een haakse vleugel met een vide waarin een insteek, en twee bouwlagen daarboven, ter breedte van acht vakken, en een spievormige verbindingsruimte ter hoogte van de vide.

Het geheel is opgetrokken met gebruikmaking van een skeletconstructie van betonnen kolommen en wat betreft de schuine 2-gevel van stalen kolommen en voor het overige in vergelijkbare trant uitgevoerd als de fabrieksgebouwen. Ook dit gebouw is onderkelderd en zoveel mogelijk van stalen draairamen voorzien. De twee bovenste bouwlagen van de concave vleugel hebben aan de ingezwenkte zijde een licht overstek; aan de linkerzijde bevinden zich een drietal garages, aan de rechterzijde de ingangspartij - met stoep - waarbij wederom de omsluitende wand achterwege is gelaten.

De in de openlucht staande steunkolommen zijn met zwarte tegels bekleed, evenals die bij de garages. Op de hoek van de concave en de haakse vleugel sluit aan de N.W.-zijde ter hoogte van de tweede bouwlaag de luchtbrug van staal en glas met de tabaksabriek aan; daarachter is een licht uitspringend trappenhuis aangebracht met afgeronde zijde. Inwendig zijn de kantoorruimten zoveel mogelijk opengelaten; in de haakse vleugel wordt de gehele vide in beslag genomen door een kantoorzaal, waarin enkele in staal en glas uitgevoerde spreekkamers zijn afgescheiden; de insteekverdieping is bestemd voor de directie en bevat een ingezwenkte galerij die in open verbinding staat met de kantoorzaal. Hier bevindt zich nog ten dele het oorspronkelijke meubilair, bestaande uit stalen buisstoelen en - tafels met hardblauwe ronde bladen.

Het eigenlijke ketelhuis (1928-'29, uitgebreid 1930-'31) is in gewapend beton opgetrokken op een vierkante grondslag en wordt door twee bolronde asfaltdaken overdekt; de Z.O.-wand is geheel gesloten met uitzondering van de vensters in de ronde top; de N.O.-gevel bevat drie lage vensterreeksen; de uitgebouwde Z.W.-gevel bestaat daarentegen geheel uit vensters, evenals de lagere en nog meer naar voren uitgebouwde pompenkamer die dan ook inwendig wordt gesteund door zich naar beneden verjongende stalen geklonken kolommen met I-profiel; de smalle en hoge hydrofoorroimte, die aan de N.W.-zijde hiervan is gesitueerd en een drietal stalen geklonken watervaten bevat, vervaardigd door De Nayer te Willebroek, is geheel gesloten en ondersteunt tevens de nog verder naar achteren uitstekende kolenbergplaats, die aan de N.O.-zijde rust op een cilindervormige schacht. Voor de Z.W.-hoek van dit complex bevindt zich de taps toelopende, achzijdige schoorsteen, die op elke hoek met ribben is verzaard, op een betegelde sokkel.

Het blokvormige expeditiegebouw (1929-'30) ter hoogte van drie bouwlagen bevat gesloten zijwanden en geheel van vensters voorziene lange gevels, en is opgetrokken volgens dezelfde bouwwijze als de tegenover liggende fabrieksgebouwen waarheen door middel van beglaasde, vier stalen luchtbruggen een rechtstreeks transport is mogelijk gemaakt.

De werkplaatsen en garages zijn ondergebracht in een L-vormig bedrijfsgebouw (1929-'30) ter hoogte van een bouwlaag, waarvan de gevels geheel uit vensters bestaan; de binnenruimten worden door kolommen verdeeld, waarbij elk vak extra wordt verlicht via een sheddak.

Dit fabriekscomplex geldt als schoolvoorbeeld van Nieuwe Zakelijke Stijl doordat het ontwerp is gebaseerd op een voorafgaande analyse van het toenmalige fabricageproces en wegens de verdere toepassing van algemene functionalistische principes zoals de nadruk op zoveel mogelijk toetreding van licht en lucht, op doelmatigheid, gunstige situering en flexibiliteit van de verschillende ruimten met inbegrip van uitbreidingsmogelijkheden, en wegens de met deze principes verbonden esthetiek - met nadruk op de transparantie der bouwvolumes zowel inwendig als uitwendig (ontmaterialisering) - door het gebruik van smalle staalprofielen in de vliesgevels en scheidingswanden, alsook door de toepassing van vele ononderbroken ruimten, op de eigen kwaliteiten van de toegepaste materialen en op gebruik van ritme en heldere verhoudingen. Tevens is dit een der eerste complexen met een paddestoel-kolomconstructie en het merendeel der heipalen in gewapend beton en met toepassing van vliesgevels, bestaande uit staal en glas, en daardoor is het een baanbrekend werk in de ontwikkeling van de moderne architectuur en van internationale betekenis. Door de grote aandacht voor zo gunstig mogelijke arbeidsomstandigheden - maximale toetreding van licht en lucht, uitzicht, hygiëne, aanwezigheid van sportvelden en bibliotheek - is dit fabriekscomplex bovendien van belang in sociaal-historisch opzicht.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie